

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเสมือนหนึ่งเครื่องมือที่ใช้เพื่อช่วยสร้างทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้เกิดการพัฒนาอย่างครบถ้วนทั้งในด้านของร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่คณะครูและนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย "การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความถนัด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคมบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนพอกันทุกด้าน สังคม บ้านเมืองนั้นก็จะเป็ผลเมืองให้ก้าวหน้าต่อไปได้ตลอด"(เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2542, หน้า 18) จากพระบรมราโชวาทข้างต้นสามารถประมวลได้ว่า การศึกษามีความสำคัญอย่างมากในการที่จะเป็นตัวกำหนดความเป็นไปและทิศทางของสังคม ด้วยเหตุนี้จึงเป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรงที่จะต้องจัดการศึกษาในระดับต่างๆ อย่างดีที่สุด

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 27 กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และยังให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ มาตรา 28 กำหนดให้หลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคล มาตรา 10 วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้วยังมีความมุ่งหมายเฉพาะ ที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 15)

นอกจากนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ

พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นใน การดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อ การพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, หน้า 3) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการใน การพัฒนาเยาวชน ของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ข, หน้า 14)

จากข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ผ่านมา ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคนในสังคมไทย และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีกำหนดควมสำคัญ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนใน แต่ละระดับ นอกจากนั้นได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระ การเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเปิดโอกาสให้ สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทาง การศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ

ธำรง บัวศรี (2542, หน้า 272-276) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เท่ากับเป็นการนำ นวัตกรรมใหม่เข้าแทนที่สิ่งที่มีอยู่เดิม ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องแน่ใจว่า สิ่งที่จะนำไปใช้นั้นมี ความพร้อมและสมบูรณ์พอ ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ทุกระดับ ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครองและชุมชนจะต้องสร้างความพร้อมให้เกิดขึ้นในทุกๆด้าน เช่น ความพร้อมของผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน ความพร้อมของโครงการที่สนับสนุนการนำ หลักสูตรไปใช้ทั้งในด้านวิชาการ และด้านบริหาร ได้แก่ โครงการอบรม สัมมนา การประชุม ปฏิบัติการ การจัดสรรงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนสถานที่ และบุคคลที่จะสนับสนุนการใช้หลักสูตรเพราะถ้าสิ่งต่างๆที่กล่าวมานี้ ไม่มีความพร้อมในด้านใด ด้านหนึ่งก็อาจทำให้การใช้หลักสูตรไม่ประสบผลสำเร็จ หรืออาจทำให้เกิดปัญหาต่อผู้ใช้ หลักสูตรได้ดังที่เคยเกิดขึ้นในการใช้หลักสูตรที่ผ่านมาสาเหตุประการสำคัญเกิดจากผู้เกี่ยวข้อง ไม่สร้างความพร้อมให้เกิดขึ้นกับผู้ที่จะใช้หลักสูตร คือ โรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 และใช้ในโรงเรียนทั่วไป

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน หน่วยงานต่างๆที่รับผิดชอบโดยตรงและมีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตรฉบับดังกล่าวนี้ ได้ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง พบว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีจุดดีหลายประการ เช่น หลักสูตรช่วยส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษา ทำให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง มีแนวคิดและหลักการในการส่งเสริมการพัฒนาการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าว ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่เป็นปัญหาและความไม่ชัดเจนของหลักสูตรหลายประการทั้งในส่วนของเอกสารหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ และผลผลิตที่เกิดจากการใช้หลักสูตร ได้แก่ ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก การวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียน รวมทั้งปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อพัฒนาไปสู่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยดังกล่าว และข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้นทั้งเป้าหมาย ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โครงสร้างเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปี ตลอดจนเกณฑ์การวัดประเมินผลให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ก, ก้านา)

จากการวิจัย และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรในช่วงระยะ 6 ปีที่ผ่านมาของสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา พบว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ช่วยส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษา ทำให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง มีแนวคิดและหลักการในการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าว ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่เป็นปัญหาและความไม่ชัดเจนของหลักสูตรหลายประการทั้งในส่วนของเอกสารหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ

และผลผลิตที่เกิดจากการใช้หลักสูตร ได้แก่ ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระการเรียนรู้และผล การเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก การวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหา การจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียน รวมทั้งปัญหาคุณภาพ ของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ยังไม่เป็น ที่น่าพอใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ก, หน้า 1)

ในการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ที่ผ่านมา ประกอบข้อมูลกระทรวงศึกษาธิการจึงทบทวนหลักสูตรดังกล่าวเพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตร จึงมีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สพฐ.93/2551 เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังปรากฏแนบท้ายคำสั่งนี้ แทนหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เงื่อนไขและระยะเวลาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้เป็นไปดังนี้

โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรและโรงเรียนที่มีความพร้อมตามรายชื่อที่ กระทรวงศึกษาธิการประกาศ

1. ปีการศึกษา 2552 ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4

2. ปีการศึกษา 2553 ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5

3. ปีการศึกษา 2554 เป็นต้นไป ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทุกชั้นเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551ก, คำสั่ง)

ดังนั้นการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ คาดหวังได้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในการวางแผนดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานที่ กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551ข, หน้า 3)

จากปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรีเขต 1 และเขต 2 จำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งจากคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สพฐ.293/2551 ปีการศึกษา 2552 ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ในฐานะผู้วิจัยเป็นนักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาหลักสูตรและ การสอน นอกจากนั้นยังเป็นผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 จึงต้องการทราบว่าโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี ซึ่งจะเริ่มใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในปีการศึกษา 2552 ว่ามีความพร้อมมากน้อยเพียงใด เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง ส่งเสริม พัฒนา และสร้างความพร้อมในการใช้หลักสูตรให้เกิดขึ้นในโรงเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามเจตนารมณ์และให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพร้อมในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรีตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับและครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำนวนตาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ที่ตั้งสถานศึกษา และระดับการจัดการศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ข้อมูลในการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี
2. ได้ข้อมูลสำหรับเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี ในการให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาให้พร้อมในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. ได้ข้อมูลสำหรับนำไปประกอบการพิจารณาให้การสนับสนุนส่งเสริมการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี ที่กำลังเตรียมการจะใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 215 คน แยกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน และครู จำนวน 201 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 174 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) จากการใช้สูตรคำนวณของเคริชซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2547, หน้า 117) แยกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 14 คน และครู จำนวน 160 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น (independent variables) ได้แก่

3.1.1 ตำแหน่งของข้าราชการครู จำแนกได้ 2 ประเภท

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครู

3.1.2 วุฒิการศึกษา จำแนกได้ 2 ประเภท

- 1) ปริญญาตรี
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ที่ตั้งสถานศึกษา จำแนกได้ 2 ประเภท

- 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1
- 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2

3.1.4 ระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน จำแนกตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกได้ 3 ประเภท

- 1) โรงเรียนประถมศึกษา
- 2) โรงเรียนขยายโอกาสการศึกษา
- 3) โรงเรียนมัธยมศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ ความพร้อมในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา 3 ด้าน คือ

ความพร้อมด้านการเตรียมการใช้หลักสูตร

ความพร้อมด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ความพร้อมด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

4. ขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความพร้อมในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติประกาศให้ใช้หลักสูตร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสระบุรี จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา 2 โรงเรียน โรงเรียนขยายโอกาสการศึกษา 2 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยม 2 โรงเรียน และเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยศึกษาความพร้อมตาม

ภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา 3 ภารกิจ ดังนี้

การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ความพร้อมด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

ความพร้อมด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หมายถึง หลักสูตรแกนกลางของประเทศ สำหรับจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน เพื่อเป็นเอกของประเทศไทย เกิดขึ้นมาโดยกระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา(เวลาเรียน) รายวิชาพื้นฐาน/เพิ่มเติม คำอธิบายรายวิชา และเกณฑ์การจบหลักสูตร พร้อมกันนี้สถานศึกษาจะต้องจัดทำระเบียบการวัดผลประเมินผล เพื่อใช้ควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตร หมายถึง โครงการที่ประมวลความรู้ และประสบการณ์ต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งเอกสารหลักสูตรที่เป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งอยู่ในกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พุทธศักราช 2551

ความพร้อมการใช้หลักสูตร หมายถึง ความพร้อมของโรงเรียนต้นแบบที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี ในด้านต่างๆที่เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ตามภารกิจการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ภารกิจที่ 1 ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการใช้หลักสูตร ภารกิจที่ 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และภารกิจที่ 3 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการใช้หลักสูตร หมายถึง ความพร้อมของโรงเรียนต้นแบบที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการดำเนินการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้แก่ การสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการของ

สถานศึกษา การจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวทางการดำเนินการให้สถานศึกษาปฏิบัติ เช่น การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเตรียมบุคลากร การเตรียมสื่อวัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ การเตรียมชุมชน สังคม และเตรียมระบบสารสนเทศ เป็นต้น

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา ความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาระดับพื้นฐาน สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระดับการศึกษา โครงสร้าง เวลาเรียน การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน เอกสารหลักฐานการศึกษา การเทียบโอนผลการเรียน และการบริหารจัดการหลักสูตร

การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร หมายถึง การเตรียมความพร้อมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ โดยผู้บริหารโรงเรียนและครู ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในโรงเรียนต้นแบบที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี วางแผนในด้านต่างๆ เช่น การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดหา เลือก ใช้ ทำและพัฒนาสื่อ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดผลและประเมินผล การแนะแนว การวิจัยเพื่อพัฒนา ตลอดจนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการให้สถานศึกษาได้ปฏิบัติ ซึ่งจะส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรแกนกลางให้มีประสิทธิภาพ ตามความหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานสระบุรี ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในปีการศึกษา 2552 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาละ 3 โรงเรียนเป็นต้นแบบ ได้แก่

1. โรงเรียนประถมศึกษา ที่เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่1-6
2. โรงเรียนขยายโอกาสการศึกษา ที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3. โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เปิดสอนทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

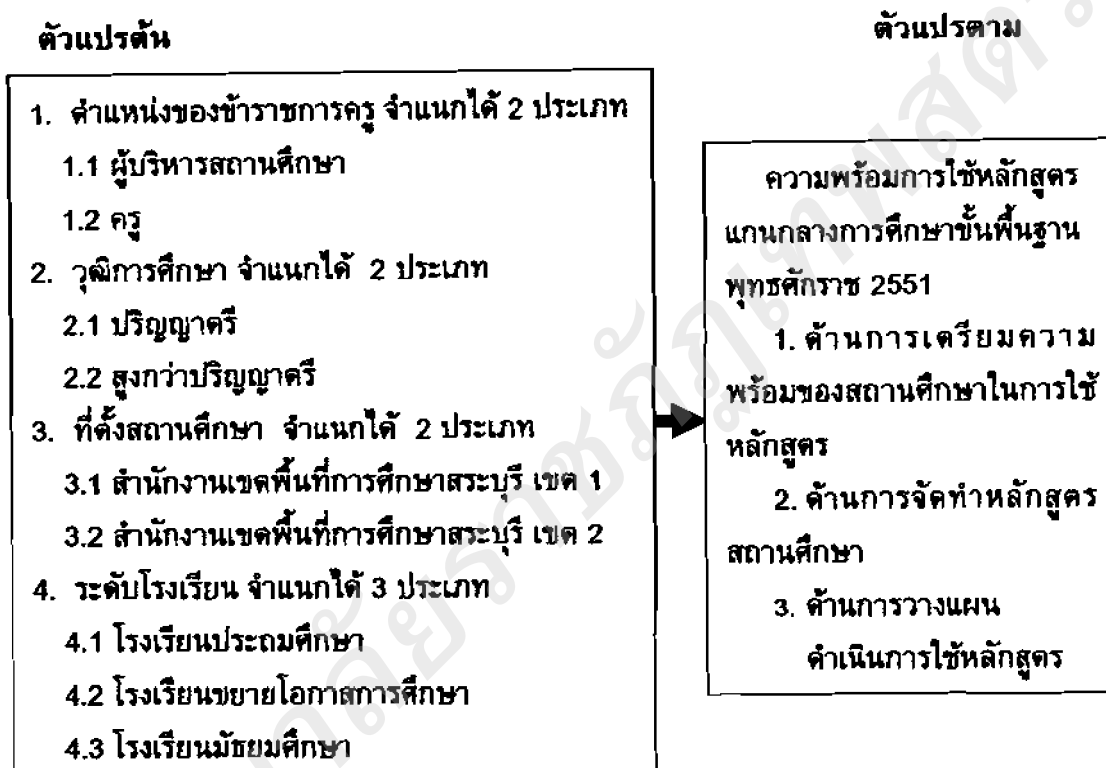
ข้าราชการครู หมายถึง ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรีเขต 1 และเขต 2 ที่เป็นโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวนได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระบุรีเขต 1 และเขต 2 ที่เป็นโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. ครู หมายถึง ครูปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระบุรีเขต 1 และเขต 2 ที่เป็นโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกระบวนการ บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเป็นบทบาทประการหนึ่งของสถานศึกษา เพื่อการใช้ หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ กรมวิชาการ (2545ก, หน้า 7) ได้กำหนดการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษาไว้ 7 ภารกิจ ได้แก่ ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ภารกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการการใช้หลักสูตร ภารกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ภารกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงาน และภารกิจที่ 7 การปรับปรุงพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับ กรอบภาพรวมของการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551ข, หน้า 11) ซึ่งต้องกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ต้องชัดเจนสัมผัสได้ ในกรอบภารกิจของการจัดการ บริหารทั้ง 7 ด้านนั้น ขณะที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในเรื่องดังกล่าวเป็นอยู่ในช่วงเตรียมความ พร้อมในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จึงควรจะนำภารกิจที่ 1-3 ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านความพร้อมด้านการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา และความพร้อมด้านการวางแผนดำเนินการการใช้หลักสูตร เป็นกรอบแนวคิดใน การวิจัย ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษากับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี ทั้ง 2 เขต ที่เป็นโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร เขตพื้นที่การศึกษาละ 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสการศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งผู้วิจัย ได้นำมาเป็นกรอบวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ความพร้อมในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี จำแนกตามตำแหน่งข้าราชการครู แตกต่างกัน
2. ความพร้อมในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่างกัน
3. ความพร้อมในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แตกต่างกัน
4. ความพร้อมในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี จำแนกตามระดับการจัดการศึกษาโรงเรียน แตกต่างกัน